

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

หลายทศวรรษที่ผ่านมา ประเทศต่างๆ ทั่วโลกได้ตื่นตัวในการใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาประเทศ เนื่องด้วยธรรมชาติของการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่มีความซับซ้อน โดยกิจกรรมการท่องเที่ยวมีความเกี่ยวข้องกับสังคม การเมือง วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ (Corina Larisa Bunghez, 2016 : หน้า 1) หลายประเทศมีนโยบายการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางการท่องเที่ยว การสร้าง พัฒนา และปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยว เพื่อเพิ่มศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว และสามารถรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มมากขึ้น ในขณะเดียวกัน การท่องเที่ยวยังมีส่วนช่วยให้เกิดการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เช่น น้ำตก ทะเล ทะเลสาบ ป่าไม้ ภูเขา และแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสวยงามตามธรรมชาติ จะได้รับการดูแลและหวงแหนจากชุมชน เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และกลุ่มนักท่องเที่ยวที่หลงใหลความสวยงามทางธรรมชาติ มากไปกว่านั้น การท่องเที่ยวยังมีส่วนช่วยให้เกิดการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม การสืบทอดและอนุรักษ์วัฒนธรรมพื้นถิ่น และช่วยสร้างความเข้าใจในความแตกต่างทางวัฒนธรรม อีกด้วย (Glenn Kreag, 2001 : pp. 1-9)

แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) ที่แสดงวิสัยทัศน์การพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติไว้ว่า “ประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ มีขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวในระดับโลก สามารถสร้างรายได้และกระจายรายได้โดยคำนึงถึงความ เป็นธรรม สมดุลและยั่งยืน” ซึ่งการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้ทำการตลาด และประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวชาวไทยหันมาเที่ยวภายในประเทศไทยมากขึ้น เห็นความสำคัญของเมืองท่องเที่ยวรอง และเพื่อเป็นการกระจายตัวนักท่องเที่ยวไปยังจังหวัดใกล้เคียงกับเมืองท่องเที่ยวหลักในทุกภูมิภาคของประเทศไทย อีกทั้งยังเป็นการนำเสนอผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว และกิจกรรมการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ เพื่อกระตุ้นให้เกิดความต้องการท่องเที่ยวภายในประเทศ ดังจะเห็นได้จากการจัดแคมเปญ “12 เมืองต้องห้ามพลาด” ในปี พ.ศ. 2558 และต่อยอดและสร้างแรงบันดาลใจให้นักท่องเที่ยวชาวไทยออกไปท่องเที่ยวในจังหวัดอื่นๆ ใกล้เคียงกับเมืองท่องเที่ยวหลักเพิ่มเติม โดยจัดแคมเปญ “12 เมืองต้องห้ามพลาด พลัส” ในปี พ.ศ. 2559

จังหวัดจันทบุรี เป็นหนึ่งในจังหวัดทางภาคตะวันออกที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจัดให้อยู่ในแคมเปญดังกล่าวข้างต้น จึงทำให้จังหวัดจันทบุรีเป็นที่รู้จักในวงกว้าง และมีจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง เมื่อพิจารณาในส่วนของผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว จะเห็นได้ว่าจังหวัดจันทบุรีมีแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่หลากหลาย หากแต่มีสถานที่สำคัญอยู่สถานที่หนึ่งที่ชาวจังหวัดจันทบุรีภาคภูมิใจ และเป็นสถานที่ที่มีความสำคัญในลำดับต้นๆ ของจังหวัดจันทบุรี โดยในปัจจุบันได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก เนื่องจากมีลานหินสีชมพู และเส้นทางศึกษาธรรมชาติที่มีความโดดเด่น และน่าจะเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงของจังหวัดจันทบุรีได้ สถานที่ดังกล่าวคือ “เขตห้ามล่าสัตว์ป่าคุ้งกระเบน กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช” ซึ่งเป็นพื้นที่ป่าอยู่ในพื้นที่การดำเนินงานของศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัด

จันทบุรี ซึ่งก่อตั้งตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช (รัชกาลที่ 9) ซึ่งหากพิจารณาถึงวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งศูนย์ฯ จะพบว่าไม่ได้มีความเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวโดยตรง แต่เนื่องด้วยปัจจุบันการท่องเที่ยวเริ่มเข้ามามีความเกี่ยวข้องกับ “ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ” ในฐานะ “แหล่งท่องเที่ยว” อย่างเต็มที่ได้ ดังปัจจัยที่กล่าวมาแล้วข้างต้น อีกทั้งแผนพัฒนาจังหวัดจันทบุรี 4 ปี (พ.ศ. 2557–2560) ได้กล่าวว่า “... ถึงแม้จังหวัดจันทบุรีมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่หลากหลาย แต่การพัฒนาส่งเสริมรูปแบบท่องเที่ยวใหม่ๆ หรือสนับสนุนจุดขายแหล่งท่องเที่ยว ผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวที่มีความโดดเด่นและมีศักยภาพ ยังมีการดำเนินการน้อย จึงจำเป็นต้องพัฒนาและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพให้สามารถรองรับนักท่องเที่ยว พัฒนาด้านการคมนาคมเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยว และมุ่งเน้นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เชิงนิเวศ และเชิงเกษตรมากขึ้น เพื่อคงสภาพแวดล้อมที่สวยงาม ปราศจากมลพิษ อันเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดอย่างยั่งยืน สิ่งสำคัญจำเป็นต้องมีการประชาสัมพันธ์ทั้งในและต่างประเทศ และส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว ส่งเสริมให้มีเทศกาลท่องเที่ยวจังหวัดจันทบุรีตลอดทั้งปีอย่างต่อเนื่อง เน้นประชาสัมพันธ์จุดขาย รวมทั้งพัฒนาบุคลากรให้มีความพร้อมในการให้บริการและมีการประเมินศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดในทุกด้านควบคู่กันไปด้วย เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาการท่องเที่ยวต่อไป...” จากความเป็นมาและความสำคัญของความต้องการการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวของแผนพัฒนาจังหวัดจันทบุรีดังกล่าวข้างต้น จึงมีความจำเป็นต้องศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวของศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดจันทบุรี” เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว และเพื่อการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดจันทบุรี ซึ่งจะมีส่วนช่วยส่งผลกระทบเชิงบวกต่อสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคมในชุมชนบริเวณใกล้เคียงต่อไป

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการศึกษา โดยมีขอบเขตการศึกษาด้านประชากรคือ การศึกษาเฉพาะนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยว ณ เขตห้ามล่าสัตว์ป่าคุ้งกระเบน กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช ซึ่งเป็นพื้นที่ป่าอยู่ในพื้นที่การดำเนินงานของศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดจันทบุรี โดยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ประเมินผลข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยใช้แนวคิดเกี่ยวกับศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ ด้านภาพลักษณ์ ด้านการบริการนักท่องเที่ยว ด้านกายภาพของแหล่งท่องเที่ยว ด้านคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว และด้านความปลอดภัยของแหล่งท่องเที่ยว ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเพื่อศึกษาของศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดจันทบุรี ในฐานะเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดจันทบุรี โดยมีระเบียบวิธีการสำรวจทั้งในด้านการกำหนดขนาดตัวอย่าง การเลือกตัวอย่าง ตลอดจนวิธีการสำรวจที่เป็นแบบแผนตามหลักสถิติ จากนั้นจะนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดมาสรุปเป็นภาพรวมแล้วอภิปรายผลเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย และคำถามการวิจัยต่อไป

5.1 สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากเป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed Research Method) สามารถสรุปผลการวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวของศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดจันทบุรี” ได้ ดังนี้

1. การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อวิเคราะห์นโยบายการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวของเขตห้ามล่าสัตว์ป่าคุ้งกระเบน กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช ซึ่งเป็นพื้นที่ป่าอยู่ในเขตการดำเนินงานของศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ในฐานะเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดจันทบุรี โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ผู้บริหารและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการกำหนดนโยบายการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวพบว่า ผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายของเขตห้ามล่าสัตว์ป่าคุ้งกระเบน กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ในฐานะเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดจันทบุรี ได้กำหนดนโยบายการพัฒนาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว และพยายามผลักดันให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในทุกๆ ด้าน และในทุกมิติ เนื่องจากการท่องเที่ยวมีส่วนช่วยให้เกิดการกระตุ้นเศรษฐกิจ และช่วยพัฒนาสังคมจังหวัดจันทบุรี แต่เนื่องด้วยภาระหน้าที่รับผิดชอบของหน่วยงานไม่ได้ทำเรื่องการท่องเที่ยวโดยตรง ดังนั้นจึงยังคงจำเป็นที่จะต้องทำงานรับผิดชอบในหน้าที่หลักตามพันธกิจของกรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืชก่อนเป็นสำคัญ ซึ่งมีภารกิจในการอนุรักษ์ ส่งเสริม และฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช โดยควบคุมป้องกันพื้นที่ป่าอนุรักษ์เดิมที่มีอยู่ และพัฒนาพื้นที่ป่าเสื่อมโทรมให้กลับมาสมบูรณ์ ส่วนเรื่องการท่องเที่ยวนั้นก็ถือเป็นอีกกิจกรรมหนึ่งที่ทางหน่วยงานให้ความสนใจ ซึ่งอยากใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการปลูกฝังจิตสำนึกของคนในการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

นโยบายการพัฒนาศักยภาพด้านภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว พบว่า ผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่เริ่มที่จะผลักดันให้พื้นที่นี้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเมื่อ 2-3 ปี มาแล้ว โดยในอนาคตมีนโยบายที่จะทำงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการประชาสัมพันธ์ทางการท่องเที่ยวมากขึ้น แต่ไม่ถึงขั้นนักท่องเที่ยวล้น เนื่องจากพื้นที่ที่นักท่องเที่ยวมาทำกิจกรรมได้ค่อนข้างจำกัด และประการสำคัญคือหน้าที่หลักไม่ใช่เรื่องการท่องเที่ยวโดยตรง ดังนั้น จึงพยายามรักษาสมดุลระหว่างหน้าที่หลัก และกิจกรรมการท่องเที่ยวให้เกิดความเหมาะสมน่าจะเป็นประโยชน์ทั้งต่อหน่วยงาน และสังคมในวงกว้าง

นโยบายการพัฒนาศักยภาพด้านการบริการนักท่องเที่ยว พบว่า ผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่ให้ความสำคัญ และพยายามที่จะพัฒนาการบริการให้ดีที่สุด โดยมีนโยบายที่จะทำงานบูรณาการกับชุมชน หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยคิดรูปแบบการบริการให้พัฒนาขึ้น

นโยบายการพัฒนาศักยภาพด้านกายภาพของแหล่งท่องเที่ยว พบว่า ผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่มีความมั่นใจในความเป็นเอกลักษณ์ และมีความสมบูรณ์ของธรรมชาติ ซึ่งจุดเด่นคือมีวิวทิวทัศน์ที่สวยงาม ลานหินสีชมพูที่มีลักษณะพิเศษ นโยบายในการส่งเสริมการพัฒนาด้านกายภาพคือเรื่องของการอนุรักษ์ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมให้เกิดความยั่งยืน โดยจะพยายามให้คงความเป็นสมบูรณ์ของระบบนิเวศมากที่สุด ดูแลรักษาความสะอาดในพื้นที่ และชายหาด และพยายามปลูกฝังให้นักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวที่นี้รักและหวงแหนธรรมชาติ ป่าไม้ และสัตว์ป่า

นโยบายการพัฒนาศักยภาพด้านคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว พบว่า ผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่ได้กำหนดนโยบายการพัฒนาด้านคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวควบคู่ไปกับการพัฒนากับศักยภาพทางด้านกายภาพ คือ การอนุรักษ์ให้คงสภาพเดิมให้มากที่สุด และพัฒนาให้เกิดความเจริญในบางประเด็น เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของสังคม และนักท่องเที่ยว กำหนดขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว

นโยบายการพัฒนาศักยภาพด้านความปลอดภัยของแหล่งท่องเที่ยว พบว่า ผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่กำหนดนโยบายการพัฒนาด้านความปลอดภัย โดยการเพิ่มระดับให้มีความปลอดภัยแก่ชีวิต และทรัพย์สินของนักท่องเที่ยวมากขึ้น

2. การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เพื่อประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวของเขตห้ามล่าสัตว์ป่าคู้กระเบน กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดจันทบุรี เพื่อให้ได้ผลของความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อศักยภาพของศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ในฐานะเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดจันทบุรี

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และวัตถุประสงค์การท่องเที่ยว พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 400 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 214 คน คิดเป็นร้อยละ 53.5 มีอายุระหว่าง 21-30 ปี จำนวน 190 คน คิดเป็นร้อยละ 47.50 การศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 287 คน คิดเป็นร้อยละ 71.75 ประกอบอาชีพพนักงานบริษัท / องค์กรเอกชน มีจำนวน 194 คน คิดเป็นร้อยละ 48.50 มีวัตถุประสงค์การท่องเที่ยว คือ พักผ่อนหย่อนใจ จำนวน 210 คน คิดเป็นร้อยละ 52.50

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจที่มีต่อศักยภาพของศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดจันทบุรี ในฐานะเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดจันทบุรี พบว่า ค่าระดับความพึงพอใจที่มีต่อศักยภาพของศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดจันทบุรี ในฐานะเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดจันทบุรี ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.90 คือ มีระดับความพึงพอใจอยู่ใน “ระดับปานกลาง” เมื่อพิจารณาความพึงพอใจที่มีต่อศักยภาพของศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดจันทบุรี ในฐานะเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดจันทบุรี ในแต่ละด้าน พบว่า ความพึงพอใจที่มีต่อด้านกายภาพของแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดเท่ากับ 4.61 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.661 รองลงมาคือ ความพึงพอใจที่มีต่อด้านคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว, ความพึงพอใจที่มีต่อด้านความปลอดภัยของแหล่งท่องเที่ยว, ความพึงพอใจที่มีต่อด้านภาพลักษณ์ และความพึงพอใจที่มีต่อด้านการบริการนักท่องเที่ยว โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.53, 3.90, 3.47 และ 2.98 มีความพึงพอใจอยู่ในระดับสูง, ปานกลาง, ปานกลาง และต่ำ ซึ่งมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.668, 0.744, 0.859 และ 0.598 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาความพึงพอใจที่มีต่อศักยภาพของศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดจันทบุรี ในฐานะเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดจันทบุรี เป็นรายประเด็นของ แต่ละด้าน พบว่า

2.1 ศักยภาพด้านภาพลักษณ์

นักท่องเที่ยวมีระดับความพึงพอใจในประเด็น เขตห้ามล่าสัตว์ป่าคุ้มครองกระเบนมีทิวทัศน์ที่สวยงาม สูงที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.63 คือมีความพึงพอใจอยู่ใน “ระดับสูง” และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.824 รองลงมา คือ เขตห้ามล่าสัตว์ป่าคุ้มครองกระเบนมีสิ่งดึงดูดใจ เช่น ลานหินสีชมพู จุดชมวิว เส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติ เขตห้ามล่าสัตว์ป่าคุ้มครองกระเบนมีสภาพอากาศเหมาะกับการท่องเที่ยวของคนในชุมชนยิ้มแย้มแจ่มใสและแสดงออกถึงความเป็นมิตร และเขตห้ามล่าสัตว์ป่าคุ้มครองกระเบนเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.84, 3.48, 3.05 และ 2.34 หมายถึง นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง, ปานกลาง ปานกลาง และต่ำ มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.762, 1.219, 0.768 และ 0.725 ตามลำดับ

2.2 ศักยภาพด้านบริการนักท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยวมีระดับความพึงพอใจในประเด็น เขตห้ามล่าสัตว์ป่าคุ้มครองกระเบนมีบริการพื้นที่กางเต็นท์ สูงที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.73 คือมีความพึงพอใจอยู่ใน “ระดับสูง” และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.535 รองลงมาคือ เขตห้ามล่าสัตว์ป่าคุ้มครองกระเบนมีกิจกรรมเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ เขตห้ามล่าสัตว์ป่าคุ้มครองกระเบนมีการบริการให้เข้าห้องพัก การเดินทางมายังเขตห้ามล่าสัตว์ป่าคุ้มครองกระเบนมีความสะดวกสบาย เขตห้ามล่าสัตว์ป่าคุ้มครองกระเบนมีการบริการอาหารและเครื่องดื่มอย่างเพียงพอ เขตห้ามล่าสัตว์ป่าคุ้มครองกระเบนมีการบริการร้านค้าปลีกและ/หรือของที่ระลึก และเขตห้ามล่าสัตว์ป่าคุ้มครองกระเบนมีห้องน้ำ แก้วน้ำ และที่นั่งเพียงพอต่อการใช้งาน โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.19, 4.12, 3.37, 2.11, 1.28 และ 1.07 หมายถึง นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในระดับสูง, สูง, ปานกลาง, ต่ำ, ต่ำที่สุด และต่ำที่สุด มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.670, 0.884, 0.780, 0.581, 0.487 และ 0.255 ตามลำดับ

2.3 ศักยภาพด้านกายภาพของแหล่งท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยวมีระดับความพึงพอใจในประเด็น เขตห้ามล่าสัตว์ป่าคุ้มครองกระเบนมีความสะอาด ไร้มลพิษ สูงที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.85 คือมีความพึงพอใจอยู่ใน “ระดับสูง” และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.391 รองลงมาคือ จุดชมวิวยังมีความสวยงามเหมาะสมเป็นแหล่งท่องเที่ยว เขตห้ามล่าสัตว์ป่าคุ้มครองกระเบนมีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลาย เช่น เดินป่าชมและศึกษาธรรมชาติ เดินชมลานหินสีชมพู นั่งชมทะเล เขตห้ามล่าสัตว์ป่าคุ้มครองกระเบนตั้งอยู่ห่างจากตัวเมืองเหมาะสมเป็นแหล่งท่องเที่ยว และท่านสามารถเดินทางจากเขตห้ามล่าสัตว์ป่าคุ้มครองกระเบนไปเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง หรือเดินทางกลับที่พักได้สะดวก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.79, 4.58, 4.53 และ 4.32 หมายถึง นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในระดับสูง, สูง, สูง และสูง มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.497, 0.669, 0.824 และ 0.924 ตามลำดับ

2.4 ศักยภาพด้านคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยวมีระดับความพึงพอใจในประเด็น เขตห้ามล่าสัตว์ป่าคุ้มครองกระเบนมีธรรมชาติที่สมบูรณ์ สูงที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.76 คือมีความพึงพอใจอยู่ใน “ระดับสูง” และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.540 รองลงมาคือ เขตห้ามล่าสัตว์ป่าคุ้มครองกระเบนเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีลักษณะเฉพาะ และมีความโดดเด่น แตกต่างจากแหล่งท่องเที่ยวอื่นป้ายบอกทาง และสิ่งปลูกสร้างมีความกลมกลืนกับธรรมชาติ เขตห้ามล่าสัตว์ป่าคุ้มครองกระเบนมีกิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่ส่งเสริมการ

อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และท่านได้ความรู้จากการท่องเที่ยวในเขตห้ามล่าสัตว์ป่า คู้งกระเบน โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.70, 4.64, 4.46 และ 4.09 หมายถึง นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในระดับสูง, สูง, สูง และสูง มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.566, 0.600, 0.663 และ 0.972 ตามลำดับ

2.5 ศักยภาพด้านความปลอดภัยของแหล่งท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยวมีระดับความพึงพอใจในประเด็น เจ้าหน้าที่อธิบายและให้ข้อมูลเกี่ยวกับความปลอดภัยแก่ท่านอย่างชัดเจน สูงที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.54 คือมีความพึงพอใจอยู่ใน “ระดับสูง” และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.911 รองลงมาคือ เขตห้ามล่าสัตว์ป่า คู้งกระเบนมีป้ายเตือนเพื่อป้องกันอุบัติเหตุ และเขตห้ามล่าสัตว์ป่า คู้งกระเบนมีเจ้าหน้าที่คอยดูแลความปลอดภัยตามจุดต่างๆ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.78 และ 3.46 หมายถึง นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในระดับปานกลาง และปานกลาง มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.910 และ 0.975 ตามลำดับ

ส่วนที่ 3 ผลข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับศักยภาพของเขตห้ามล่าสัตว์ป่า คู้งกระเบน กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช ในฐานะเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดจันทบุรี ตามความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว พบว่า

อันดับที่ 1 เขตห้ามล่าสัตว์ป่า คู้งกระเบน กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช ควรสร้างห้องน้ำเพิ่ม และดูแลความสะอาด โดยมีนักท่องเที่ยวแสดงความคิดเห็นเสนอแนะในประเด็นดังกล่าว จำนวน 37 คน

อันดับที่ 2 เขตห้ามล่าสัตว์ป่า คู้งกระเบน กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช ควรสร้างพื้นที่รับรองนักท่องเที่ยวแบบหมู่คณะ ในกรณีฝนตกจะได้มีที่หลบฝน โดยมีนักท่องเที่ยวแสดงความคิดเห็นเสนอแนะในประเด็นดังกล่าว จำนวน 24 คน

อันดับที่ 3 เขตห้ามล่าสัตว์ป่า คู้งกระเบน กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช ควรประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว และกิจกรรมการท่องเที่ยวของที่นี่ให้เป็นที่รู้จักมากกว่านี้ โดยมีนักท่องเที่ยวแสดงความคิดเห็นเสนอแนะในประเด็นดังกล่าว จำนวน 12 คน

อันดับที่ 4 เขตห้ามล่าสัตว์ป่า คู้งกระเบน กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช ควรสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกแก่ผู้พิการ และผู้สูงอายุ โดยมีนักท่องเที่ยวแสดงความคิดเห็นเสนอแนะในประเด็นดังกล่าว จำนวน 8 คน

อันดับที่ 5 เขตห้ามล่าสัตว์ป่า คู้งกระเบน กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช ควรมีกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวได้ร่วมทำ มากกว่าแค่การเดินตามเส้นทางศึกษาธรรมชาติ โดยมีนักท่องเที่ยวแสดงความคิดเห็นเสนอแนะในประเด็นดังกล่าว จำนวน 3 คน

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษา สามารถนำมาอภิปรายผลเพื่อนำไปสู่การตอบคำถามการวิจัยที่ต้องการนำเสนอ แนวทางการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวของศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดจันทบุรี มีประเด็นสำหรับการอภิปรายผลที่สำคัญดังนี้

5.2.1 นโยบายการพัฒนาศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ในฐานะเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดจันทบุรีเป็นอย่างไร

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงนโยบายของเขตห้ามล่าสัตว์ป่าคุ้งกระเบน กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช ซึ่งเป็นพื้นที่ในการเก็บข้อมูลวิจัย และเป็นพื้นที่ป่าอยู่ในพื้นที่การดำเนินงานของศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ในฐานะเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดจันทบุรี ในประเด็นนโยบายการพัฒนาศักยภาพด้านภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว ด้านการบริการนักท่องเที่ยว ด้านกายภาพของแหล่งท่องเที่ยว ด้านคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว ด้านความปลอดภัยของแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งในภาพรวมของนโยบายนั้น ผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องต้องการผลักดันให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในทุกๆ ด้าน และในทุกมิติ เนื่องจากการท่องเที่ยวมีส่วนช่วยให้เกิดการกระตุ้นเศรษฐกิจ และช่วยพัฒนาสังคมจังหวัดจันทบุรี ซึ่งการจัดการทรัพยากรในลักษณะที่สามารถใช้ตอบสนองความต้องการทางเศรษฐกิจ สังคม และสุนทรียภาพ เป็นกระบวนการที่จำเป็นทางนิเวศวิทยา ความหลากหลายทางชีวภาพ และระบบสนับสนุนชีวิต (Life Support System) ด้วย (Tourism Canada, 1990 : 3) โดยกำหนดนโยบายการพัฒนาศักยภาพด้านภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งจะทำงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการประชาสัมพันธ์ทางการท่องเที่ยวมากขึ้น แต่ไม่ถึงขั้นนักท่องเที่ยวล้น เนื่องจากพื้นที่ที่นักท่องเที่ยวมาทำกิจกรรมได้ค่อนข้างจำกัด และประการสำคัญคือ หน้าที่หลักไม่ใช่เรื่องการท่องเที่ยวโดยตรง ดังนั้น จึงพยายามรักษาสสมดุลระหว่างหน้าที่หลัก และกิจกรรมการท่องเที่ยวให้เกิดความเหมาะสมจะเป็นประโยชน์ทั้งต่อหน่วยงาน และสังคมในวงกว้าง ในส่วนของนโยบายการพัฒนาศักยภาพด้านการบริการนักท่องเที่ยวใช้วิธีการการทำงานแบบบูรณาการกับชุมชน หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยคิดรูปแบบการบริการให้พัฒนาขึ้น สำหรับนโยบายการพัฒนาศักยภาพด้านกายภาพของแหล่งท่องเที่ยว เน้นการส่งเสริมการอนุรักษ์ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมให้เกิดความยั่งยืน นโยบายการพัฒนาศักยภาพด้านคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวจะพัฒนาควบคู่ไปกับการพัฒนาศักยภาพทางด้านกายภาพ เน้นการอนุรักษ์ให้คงสภาพเดิมให้มากที่สุด และพัฒนาให้เกิดความเจริญในบางประเด็นเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของสังคม และนักท่องเที่ยว อีกทั้งกำหนดขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว เน้นให้นักท่องเที่ยวมีประสบการณ์การท่องเที่ยวที่ดี ซึ่งประสบการณ์การท่องเที่ยวเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความรู้สึก และทัศนคติของนักท่องเที่ยว (Page, et al., 2001: 412-413) ดังนั้นการส่งเสริมประสบการณ์การท่องเที่ยวจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้นักท่องเที่ยวมีความผูกพันกับแหล่งท่องเที่ยว และนโยบายการพัฒนาศักยภาพด้านความปลอดภัยของแหล่งท่องเที่ยว โดยการเพิ่มระดับให้มีความปลอดภัยแก่ชีวิต และทรัพย์สินของนักท่องเที่ยวมากขึ้นสอดคล้องกับแนวคิดของ George, R. (2010, pp.806-815) ที่อธิบายว่า ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินตลอดจนการคุ้มครองผลประโยชน์ของนักท่องเที่ยว เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อปริมาณนักท่องเที่ยวที่จะเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ และส่งผลถึงการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวนั้นๆ อีกด้วย นโยบายของผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ในฐานะเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดจันทบุรี ที่ได้กล่าวมาข้างต้นนั้นสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปาริฉัตร สิงห์ศักดิ์ตระกูล และพัชรินทร์ เสริมการดี (2556 : หน้า 97-112) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาศักยภาพและแนว

ทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนบ้านทุ่งมะปราง อำเภอกวนโดนและบ้านโตนปาหนัน อำเภอกวนกาหลง จังหวัดสตูล” ว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสร้างจุดเด่นของพื้นที่โดยนำธรรมชาติ มาเสนอเป็นจุดขาย ปรับปรุงความสะอาด และภูมิทัศน์ให้สวยงาม และสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติให้แก่นักท่องเที่ยว และชาวบ้าน สำหรับความพร้อมทางการท่องเที่ยว นั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวก จัดทำสื่อความหมายทางธรรมชาติ และ จัดเตรียมมัคคุเทศก์ท้องถิ่นสำหรับการถ่ายทอดความรู้ และเรื่องราวของแหล่งท่องเที่ยว นอกจากนี้ ต้องพัฒนาการตลาดจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ใกล้เคียง โดยเน้น กิจกรรมท่องเที่ยวที่มีการเรียนรู้ จัดทำคู่มือ แผ่นพับ ใบปลิว และพัฒนาเว็บไซต์สำหรับ ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว อีกทั้งการบูรณาการการทำงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างๆ ให้เกิดการ พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่มีความยั่งยืน โดยให้ชุมชนมี ส่วนร่วมในการระดมความคิดเพื่อการวางแผน และการดำเนินงาน ควรมีการสร้างเครือข่ายกับชุมชน ที่มีการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และจัดให้มีกลไกที่สำคัญของผู้ประกอบการท่องเที่ยว ในการ เชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยว

5.2.2 ศักยภาพของศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดจันทบุรี ในฐานะเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดจันทบุรีเป็นอย่างไร

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงศักยภาพของ “เขตห้ามล่าสัตว์ป่าคุ้งกระเบน กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช” ซึ่งเป็นพื้นที่ป่าอยู่ในพื้นที่การดำเนินงานของศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดจันทบุรี ในฐานะเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดจันทบุรี เมื่อพิจารณาเขตห้ามล่าสัตว์ป่าคุ้งกระเบน กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช ในมุมมองของการเป็นแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งถือเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยว อันประกอบไปด้วย ลานหินสีชมพูที่อยู่บริเวณชายหาด ซึ่งถือเป็นจุดเด่นและเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของแหล่งท่องเที่ยว ความสวยงามของจุดชมวิวทางทะเล อีกทั้งยังมีความอุดมสมบูรณ์ของป่าไม้ที่มีระบบนิเวศที่สมบูรณ์ นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมการเดินชมเส้นทางศึกษาธรรมชาติภายในพื้นที่ซึ่งมีส่วนช่วยกระตุ้น และเป็น สิ่งดึงดูดใจที่จะทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวที่เขตห้ามล่าสัตว์ป่าคุ้งกระเบน กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช หากทรัพยากรการท่องเที่ยว หรือกิจกรรมทางการท่องเที่ยวนั้นไม่ได้รับการดูแล รักษา ทำนุบำรุง หรือพัฒนา ก็อาจเกิดความเสียหาย ขาดความน่าสนใจ และไม่ได้รับความ นิยมจากนักท่องเที่ยวในที่สุด การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวจึงเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาศักยภาพของ แหล่งท่องเที่ยว

จากผลการวิจัย พบว่า ศักยภาพของเขตห้ามล่าสัตว์ป่าคุ้งกระเบน กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ ป่าและพันธุ์พืช ในฐานะเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดจันทบุรี ในภาพรวมมีศักยภาพอยู่ใน “ระดับปานกลาง” เมื่อพิจารณาศักยภาพในแต่ละด้าน พบว่า ศักยภาพด้านกายภาพของแหล่ง ท่องเที่ยวอยู่ใน “ระดับสูง” รองลงมาคือ ศักยภาพด้านคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวอยู่ใน “ระดับสูง” ศักยภาพด้านความปลอดภัยของแหล่งท่องเที่ยวอยู่ใน “ระดับปานกลาง” ศักยภาพด้านภาพลักษณ์ อยู่ใน “ระดับปานกลาง” และศักยภาพด้านการบริการนักท่องเที่ยวอยู่ใน “ระดับต่ำ” ดังนั้น หน่วยงาน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวนี้ ควรพิจารณาผลการวิจัยเพื่อ

นำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว โดยเร่งให้ความสำคัญในการพัฒนาศักยภาพในทุกด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า

1. ศักยภาพด้านภาพลักษณ์

- 1.1) เขตห้ามล่าสัตว์ป่าคู้งกระเบนมีทิวทัศน์ที่สวยงาม มีศักยภาพอยู่ใน “ระดับสูง”
- 1.2) เขตห้ามล่าสัตว์ป่าคู้งกระเบนมีสิ่งดึงดูดใจ เช่น ลานหินสีชมพู จุดชมวิว เส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติ มีศักยภาพอยู่ใน “ระดับปานกลาง”
- 1.3) เขตห้ามล่าสัตว์ป่าคู้งกระเบนมีสภาพอากาศเหมาะกับการท่องเที่ยว มีศักยภาพอยู่ใน “ระดับปานกลาง”
- 1.4) คนในชุมชนยิ้มแย้มแจ่มใสและแสดงออกถึงความเป็นมิตร มีศักยภาพอยู่ใน “ระดับปานกลาง”
- 1.5) เขตห้ามล่าสัตว์ป่าคู้งกระเบนเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง มีศักยภาพอยู่ใน “ระดับต่ำ”

เขตห้ามล่าสัตว์ป่าคู้งกระเบน กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช ควรเร่งสร้างเขตห้ามล่าสัตว์ป่าคู้งกระเบนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงเป็นอันดับแรก โดยการใช้กลยุทธ์ทางการตลาดเข้ามาช่วยในการสร้างชื่อเสียง การสร้างแบรนด์ของแหล่งท่องเที่ยว (Place Branding) ให้กับเขตห้ามล่าสัตว์ป่าคู้งกระเบน กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช ซึ่งต้องได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ความสัมพันธ์ระหว่างคนกับสถานที่ ความร่วมมือจากชุมชน (Ashworth, G., 2011 : pp. 248-252) เพื่อให้เป็นที่จดจำแก่นักท่องเที่ยว เนื่องจากภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวเป็นสิ่งสำคัญที่จะสื่อไปถึงความเชื่อ ความคิด และสร้างความประทับใจให้ลึกกลงไปในจิต (Mind) ของนักท่องเที่ยวที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวนั้นๆ (Milman & Pizam, 1995 : pp. 21-27) โดยการสร้างชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยวมีหลายวิธี เช่น การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อออนไลน์ให้มากขึ้น และเจาะกลุ่มเป้าหมาย การจัดกิจกรรมเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว ซึ่งการประชาสัมพันธ์ถือเป็นการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้เกิดขึ้นต่อแหล่งท่องเที่ยว (รัชเชต วิสเพ็ญ, 2547 : หน้า 6) การบูรณาการกับหน่วยงานอื่นในพื้นที่จัดทำเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง การร่วมมือกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย หรือหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในการสนับสนุนการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว เป็นต้น เพื่อให้เขตห้ามล่าสัตว์ป่าคู้งกระเบน กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช เป็นที่รู้จักในวงกว้าง เนื่องจากภาพลักษณ์เป็นสิ่งจำเป็นอันดับแรกๆ ที่มีส่วนช่วยกระตุ้นความสนใจนักท่องเที่ยว หากแหล่งท่องเที่ยวมีภาพลักษณ์ที่ดีในสายตานักท่องเที่ยว ย่อมเป็นสิ่งยืนยันถึงจำนวนนักท่องเที่ยวที่จะหลั่งไหลเข้ามาสู่แหล่งท่องเที่ยว (พิชัย นิรมานสกุล, 2554 : หน้า 98) นอกจากนี้ กองการวิจัยการตลาด การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2559 : หน้า 40-48) กล่าวว่า นักท่องเที่ยวในปัจจุบันมีแนวโน้มที่จะพิจารณาเลือกซื้อสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวจากประโยชน์ (Benefit) ทั้งทางสังคม (Social) และด้านอารมณ์ (Emotional) รวมถึงคุณค่า (Value) ที่คาดว่าจะได้รับจากสินค้าและบริการนั้นๆ โดยหากสามารถบริหารจัดการได้ตรงความต้องการของผู้บริโภค จะมีความ

ได้เปรียบเหนือแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ และสามารถรักษาลูกค้าคุณภาพสูงไว้ได้ในระยะยาว โดยนักท่องเที่ยวกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และชุมชนให้ความสำคัญกับภาพลักษณ์ ความเป็นกันเอง และความเป็นมิตร นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ไม่นิยมหาข้อมูลผ่านทางตัวแทนทางการท่องเที่ยว จึงมีโอกาสดำเนินการได้ติดต่อและมีปฏิสัมพันธ์กับเจ้าของแหล่งท่องเที่ยวโดยตรง นักท่องเที่ยวกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และชุมชนเป็นกลุ่ม (Believers) ซึ่งมีลักษณะเปิดรับและชื่นชอบประสบการณ์ใหม่ๆ เรียนรู้วัฒนธรรม และการได้ทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกับคนในชุมชน อีกทั้งยังให้ความสำคัญกับคุณค่าของการบริการ (Value Proposition)

2. ศักยภาพด้านบริการนักท่องเที่ยว

- “ระดับสูง”
- 2.1) เขตห้ามล่าสัตว์ป่าคุ้มครองกระบะเบนมีบริการพื้นที่กางเต็นท์ มีศักยภาพอยู่ใน “ระดับสูง”
- 2.2) เขตห้ามล่าสัตว์ป่าคุ้มครองกระบะเบนมีกิจกรรมเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ มีศักยภาพอยู่ใน “ระดับสูง”
- 2.3) เขตห้ามล่าสัตว์ป่าคุ้มครองกระบะเบนมีการบริการให้เช่าห้องพัก มีศักยภาพอยู่ใน “ระดับสูง”
- 2.4) การเดินทางมายังเขตห้ามล่าสัตว์ป่าคุ้มครองกระบะเบนมีความสะดวกสบาย มีศักยภาพอยู่ใน “ระดับปานกลาง”
- 2.5) เขตห้ามล่าสัตว์ป่าคุ้มครองกระบะเบนมีการบริการอาหารและเครื่องดื่มอย่างเพียงพอ มีศักยภาพอยู่ใน “ระดับต่ำ”
- 2.6) เขตห้ามล่าสัตว์ป่าคุ้มครองกระบะเบนมีการบริการร้านค้าปลีกและ/หรือของที่ระลึก มีศักยภาพอยู่ใน “ระดับต่ำที่สุด”
- 2.7) เขตห้ามล่าสัตว์ป่าคุ้มครองกระบะเบนมีห้องน้ำ แก้วน้ำ และที่นั่งเพียงพอต่อการใช้งาน มีศักยภาพอยู่ใน “ระดับต่ำที่สุด”

ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า เขตห้ามล่าสัตว์ป่าคุ้มครองกระบะเบนควรมีการบริการอาหารและเครื่องดื่มที่เพิ่มมากขึ้น ควรมีการบริการร้านค้าปลีกและ/หรือของที่ระลึกของเพิ่มขึ้นและดึงดูดใจนักท่องเที่ยว และควรเพิ่มจำนวนของห้องน้ำ แก้วน้ำ และที่นั่งให้เพียงพอต่อการใช้งานของนักท่องเที่ยว เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว ในขณะเดียวกันเพื่อพัฒนาการบริการซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว การบริการถือเป็นผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวชนิดหนึ่งที่นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญ ซึ่งนักท่องเที่ยวจะใช้สิ่งอำนวยความสะดวกและบริการต่างๆ ภายในแหล่งท่องเที่ยว อันจะเป็นผลให้นักท่องเที่ยวรับรู้ถึงผลลัพธ์ของการบริการ และประสบการณ์ในการใช้บริการในแหล่งท่องเที่ยว (Smith, S. L. J., 1994 : pp. 582- 595) เขตห้ามล่าสัตว์ป่าคุ้มครองกระบะเบน กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช ควรให้ความสำคัญในการพัฒนาการบริการในแหล่งท่องเที่ยวเป็นพิเศษ เนื่องจากมีประเด็นที่นักท่องเที่ยวประเมินศักยภาพให้อยู่ในระดับที่ต่ำ และต่ำที่สุด อีกทั้งการบริการนักท่องเที่ยวเป็นปัจจัยสำคัญในการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว (Rüdiger Leidner, 2004 : pp. 1-47)

3. ศักยภาพด้านกายภาพของแหล่งท่องเที่ยว

- 3.1) เขตห้ามล่าสัตว์ป่าคุ้มครองกระเบนมีความสะอาด ไร้มลพิษ มีศักยภาพอยู่ใน “ระดับสูง”
- 3.2) จุดชมวิวมีความสวยงามเหมาะสมเป็นแหล่งท่องเที่ยว มีศักยภาพอยู่ใน “ระดับสูง”
- 3.3) เขตห้ามล่าสัตว์ป่าคุ้มครองกระเบนมีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลาย เช่น เดินป่าชมและศึกษาธรรมชาติ เดินชมลานหินสีชมพู นั่งชมทะเล มีศักยภาพอยู่ใน “ระดับสูง”
- 3.4) เขตห้ามล่าสัตว์ป่าคุ้มครองกระเบนตั้งอยู่ห่างจากตัวเมือง เหมาะสมเป็นแหล่งท่องเที่ยว มีศักยภาพอยู่ใน “ระดับสูง”
- 3.5) ท่านสามารถเดินทางจากเขตห้ามล่าสัตว์ป่าคุ้มครองกระเบนไปเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง หรือเดินทางกลับที่พักได้สะดวก มีศักยภาพอยู่ใน “ระดับสูง”

เขตห้ามล่าสัตว์ป่าคุ้มครองกระเบน กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช มีความพร้อมด้านกายภาพของแหล่งท่องเที่ยวสูง โดยพิจารณาจากที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยว และสภาพแวดล้อมที่มีความเหมาะสมที่จะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว เนื่องจากการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวมีความสะดวก และความปลอดภัยในการเข้าไปเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ ความใกล้หรือไกลจากถนนสายหลัก และถนนสายรอง ความปลอดภัยในการเดินทาง คุณภาพของเส้นทางที่เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว และความชัดเจนของป้ายบอกเส้นทางสู่แหล่งท่องเที่ยว (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548 : หน้า 30-37) อย่างไรก็ตาม บางประเด็นในด้านกายภาพของแหล่งท่องเที่ยว เช่น การเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสะอาด ไร้มลพิษ มีความสวยงาม เป็นต้น ซึ่งประเด็นดังกล่าวหากปราศจากการอนุรักษ์ และการให้ความสำคัญในการรณรงค์เพื่อให้เกิดความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม ก็อาจทำให้ศักยภาพด้านกายภาพของเขตห้ามล่าสัตว์ป่าคุ้มครองกระเบน กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช มีปัญหาในอนาคตได้ ดังนั้น ถึงแม้ว่าผลการประเมินศักยภาพด้านกายภาพของแหล่งท่องเที่ยวจะอยู่ในระดับสูง แต่เขตห้ามล่าสัตว์ป่าคุ้มครองกระเบน กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช ก็ควรพัฒนาศักยภาพในด้านนี้อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความยั่งยืนของระบบนิเวศ และความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยว

4. ศักยภาพด้านคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว

- 4.1) เขตห้ามล่าสัตว์ป่าคุ้มครองกระเบนมีธรรมชาติที่สมบูรณ์ มีศักยภาพอยู่ใน “ระดับสูง”
- 4.2) เขตห้ามล่าสัตว์ป่าคุ้มครองกระเบนเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีลักษณะเฉพาะ และมีความโดดเด่น แตกต่างจากแหล่งท่องเที่ยวอื่น มีศักยภาพอยู่ใน “ระดับสูง”
- 4.3) ป้ายบอกทาง และสิ่งปลูกสร้างมีความกลมกลืนกับธรรมชาติ มีศักยภาพอยู่ใน “ระดับสูง”
- 4.4) เขตห้ามล่าสัตว์ป่าคุ้มครองกระเบนมีกิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีศักยภาพอยู่ใน “ระดับสูง”
- 4.5) ท่านได้ความรู้จากการท่องเที่ยวในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าคุ้มครองกระเบน มีศักยภาพอยู่ใน “ระดับสูง”

เขตห้ามล่าสัตว์ป่าคู้งกระเบน กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช มีความพร้อมด้านคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวสูง มีความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ มีลานหินสีชมพู และทัศนียภาพที่แตกต่าง และโดดเด่นจากแหล่งท่องเที่ยวอื่น มีกิจกรรมที่ส่งเสริมการอนุรักษ์ธรรมชาติ อีกทั้งได้รับความรู้ขณะท่องเที่ยว ซึ่งคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวสามารถดึงดูดใจ และสร้างความประทับใจให้แก่นักท่องเที่ยวได้ (ดร.รชนี เอมพันธ์ และเรณูภา รัชโน, 2550: 2) อีกทั้งคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวยังเป็นประเด็นสำคัญประเด็นหนึ่งที่นักท่องเที่ยวจะรับรู้ได้ถึงความพร้อม และศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว (Wiwatchai Boonyapak, 1986 : pp. 31-38)

5. ศักยภาพด้านความปลอดภัยของแหล่งท่องเที่ยว

5.1) เจ้าหน้าที่อธิบายและให้ข้อมูลเกี่ยวกับความปลอดภัยแก่ท่านอย่างชัดเจน มีศักยภาพอยู่ใน “ระดับสูง”

5.2) เขตห้ามล่าสัตว์ป่าคู้งกระเบนมีป้ายเตือนเพื่อป้องกันอุบัติเหตุ มีศักยภาพอยู่ใน “ระดับปานกลาง”

5.3) เขตห้ามล่าสัตว์ป่าคู้งกระเบนมีเจ้าหน้าที่คอยดูแลความปลอดภัยตามจุดต่างๆ มีศักยภาพอยู่ใน “ระดับปานกลาง”

ความปลอดภัยของแหล่งท่องเที่ยวแสดงถึงความเชื่อมั่นที่นักท่องเที่ยวมีต่อแหล่งท่องเที่ยว นั้นๆ (George, R., 2010 : pp. 806-815) เขตห้ามล่าสัตว์ป่าคู้งกระเบน กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืชมีการให้ข้อมูลด้านความปลอดภัยในระดับสูง นั้นแสดงถึงนักท่องเที่ยวมีความเชื่อมั่นในศักยภาพด้านความปลอดภัยทั้งชีวิตและทรัพย์สิน อย่างไรก็ตาม ในประเด็นของป้ายเตือนเพื่อป้องกันอุบัติเหตุ และการมีเจ้าหน้าที่ดูแลความปลอดภัยในจุดต่างๆ ของแหล่งท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวมีความเชื่อมั่นในระดับปานกลาง ดังนั้น เพื่อเป็นการสร้างความมั่นใจให้แก่นักท่องเที่ยวในประเด็นดังกล่าว ทั้งนี้ การรับรู้ความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวจะส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวได้ ทำให้นักท่องเที่ยวไม่ต้องการเดินทางมาท่องเที่ยวซ้ำอีก และอาจมีการบอกปากต่อปากถึงความไม่ปลอดภัยของแหล่งท่องเที่ยวด้วย (Baker, Page & Meyer, 2003 : pp. 355-361)

นอกเหนือจากนโยบาย การวางแผน การกิจ และเป้าหมายของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้กำหนดไว้อย่างชัดเจนแล้ว การพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวยังต้องได้รับความร่วมมือ และบูรณาการการทำงานร่วมกันของภาคีผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในแหล่งท่องเที่ยวนั้นๆ อีกด้วย (ดร.รชนี เอมพันธ์, 2547: 3-7) การพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว เป็นแนวคิดที่เกิดขึ้นเพื่อจะทำให้การท่องเที่ยวมีความยั่งยืน ซึ่งเป็นแนวคิดที่ประกอบด้วยหลายมิติ (Multi-Dimensional Concept) ทั้งการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน การเกษตรยั่งยืน พลังงานยั่งยืน สังคมยั่งยืน และเศรษฐกิจยั่งยืน โดยการท่องเที่ยวเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาอย่างยั่งยืน จึงประกอบไปด้วยหลายมิติ องค์การการท่องเที่ยวโลกแห่งสหประชาชาติ (United Nation World Tourism Organization : UNWTO) ได้กำหนดหลักการของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนไว้ตั้งแต่ พ.ศ. 2531 ว่า “ลักษณะของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนนั้น คาดหมายให้นำไปสู่การจัดการทรัพยากรทั้งหมดด้วยวิถีทางที่ตอบสนองต่อความต้องการทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสุนทรียภาพ ในขณะที่เดียวกัน ก็คงไว้ซึ่งบูรณาภาพทางกระบวนการทางนิเวศวิทยาที่จำเป็น ความ

หลากหลายทางชีวภาพ และระบบต่างๆ ที่เอื้อต่อชีวิต” (สุถิ เสริฐศรี, 2557 : 41) เพื่อให้เกิดความยั่งยืนในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว แนวความคิดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจึงได้รับความนิยมและแพร่หลายมากขึ้น โดยการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเป็นการจัดการทรัพยากรในลักษณะที่สามารถใช้ตอบสนองความต้องการทางเศรษฐกิจ สังคม และสุนทรียภาพ แต่ในขณะเดียวกันก็สามารถรักษาความสมบูรณ์ของวัฒนธรรม กระบวนการที่จำเป็นทางนิเวศวิทยา ความหลากหลายทางชีวภาพ และระบบสนับสนุนชีวิต (Life Support System) (Tourism Canada, 1990 : 3)

5.2.3 แนวทางการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวของศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดจันทบุรีควรเป็นอย่างไร

จากผลการวิจัย เรื่อง “แนวทางการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวของศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดจันทบุรี” สามารถเสนอแนะแนวทางการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวโดยใช้แนวคิดของ สุถิ อาชวานันทกุล (2560 : หน้า 46-55) ดังนี้

1. เขตห้ามล่าสัตว์ป่าคุ้งกระเบน กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช ควรเร่งพัฒนาศักยภาพด้านการบริการนักท่องเที่ยวเป็นประเด็นสำคัญอันดับแรก โดยพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว เช่น ห้องน้ำ พื้นที่สำหรับพักผ่อน การบริการอาหารและเครื่องดื่ม การเพิ่มจำนวนร้านจำหน่ายสินค้าและของที่ระลึก เป็นต้น โดยทำงานเชื่อมโยงกับชุมชน และหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ เพื่อสนับสนุน และส่งเสริมให้ภายในแหล่งท่องเที่ยวมีการบริหารจัดการการบริการที่ดีขึ้น

2. เขตห้ามล่าสัตว์ป่าคุ้งกระเบน กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช ควรกำหนดนโยบายในการใช้ทรัพยากรสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นหัวใจของการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างคุ้มค่า บำรุงรักษากระบวนการหลักในระบบนิเวศ และช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพ เนื่องจากทั้งลานหินสีชมพู ธรรมชาติ และป่าไม้ในเส้นทางศึกษาธรรมชาติ ถือเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวอันมีคุณค่า และมีความเป็นเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว เน้นการใช้ทรัพยากรอย่างพอดี (Using Resource Sustainably) รักษาและส่งเสริมความหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติ (Maintaining Diversity) เพื่อให้เกิดความยั่งยืน และเพื่อคงไว้ซึ่งศักยภาพด้านคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว

3. การแสดงความเคารพใน “ความแท้” (Tourism Authenticity) ของธรรมชาติ โดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการกำหนดนโยบายเขตห้ามล่าสัตว์ป่าคุ้งกระเบน กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช ควรตระหนักถึงความเป็นของแท้ และดั้งเดิมของแหล่งท่องเที่ยว ส่งเสริมความเข้าใจในเรื่องของการอนุรักษ์ธรรมชาติอย่างต่อเนื่อง การลดการบริโภคที่เกินความจำเป็น และการลดของเสียต่างๆ (Reducing Over-consumption and Waste) เช่น การลดปริมาณขยะที่เกิดจากนักท่องเที่ยว การรณรงค์ไม่ก่อให้เกิดขยะในแหล่งท่องเที่ยว การไม่ทำลายต้นไม้ เป็นต้น ซึ่งจะช่วยลดค่าใช้จ่ายในการทำนุบำรุงสิ่งแวดล้อมที่ถูกทำลายในระยะยาว และเป็นการเพิ่มคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยวด้วย อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพด้านกายภาพของแหล่งท่องเที่ยว

4. เขตห้ามล่าสัตว์ป่าคุ้มครองกระบะเบน กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช ควรประสานการทำงานเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว (Integrating Tourism into Planning) และบูรณาการนโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวเข้ากับกรอบแผนกลยุทธ์การพัฒนาแห่งชาติ การพัฒนาท้องถิ่น และการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมจะช่วยขยายศักยภาพการท่องเที่ยวได้อย่างยั่งยืน โดยร่วมกับหน่วยงานภาครัฐอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ องค์กรเอกชน และชุมชน เพื่อสร้างเครือข่ายในการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวร่วมกับการประสานความร่วมมือระหว่างผู้ประกอบการ ประชาชนท้องถิ่น องค์กรและสถาบันที่เกี่ยวข้อง (Consulting Stakeholders and the Public) จะช่วยลดข้อขัดแย้งและร่วมแก้ปัญหาต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

5. เขตห้ามล่าสัตว์ป่าคุ้มครองกระบะเบน กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช ควรเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น (Involving Local Communities) เป็นสำคัญ เนื่องจากชาวบ้านในชุมชนถือเป็นเจ้าบ้าน (Host) ซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และผลกระทบต่างๆ ที่เกิดจากการท่องเที่ยวในพื้นที่ ให้มีความสำคัญกับการจัดการผลตอบแทนของประชาชนและสิ่งแวดล้อม เพื่อช่วยยกระดับคุณภาพชีวิต และการจัดการการท่องเที่ยวการท่องเที่ยวที่รองรับกิจกรรมในท้องถิ่น (Supporting Local Economy) โดยคำนึงถึงราคาและพัฒนาคูณค่าของสิ่งแวดล้อมไว้ ไม่เพียงแต่ทำให้เกิดการประหยัด แต่ยังป้องกันสิ่งแวดล้อมไม่ให้ถูกทำลายอีกด้วย

6. เขตห้ามล่าสัตว์ป่าคุ้มครองกระบะเบน กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช ควรฝึกอบรมบุคลากร (Training Staff) โดยสอดแทรกแนวคิด และวิถีปฏิบัติเรื่องการพัฒนาที่ยั่งยืนแก่บุคลากรท้องถิ่นทุกระดับ ให้ชาวบ้านในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม และคำนึงถึงประเด็นด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว เพื่อพัฒนาศักยภาพด้านความปลอดภัยของแหล่งท่องเที่ยว

7. ควรมีการสื่อสารข้อมูลข่าวสารแก่นักท่องเที่ยว เพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพด้านภาพลักษณ์ และสื่อสารให้นักท่องเที่ยวรู้จักเขตห้ามล่าสัตว์ป่าคุ้มครองกระบะเบน กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช ในวงกว้าง เช่น การประชาสัมพันธ์สื่อสารให้นักท่องเที่ยวชาวไทย และชาวต่างชาติรู้จักแหล่งท่องเที่ยวนี้เพิ่มขึ้น อันจะนำมาซึ่งการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมของท้องถิ่น และชุมชนใกล้เคียง โดยมุ่งสร้างความเข้าใจในการเคารพต่อธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรมที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว (Marketing Tourism Responsibly)

8. เขตห้ามล่าสัตว์ป่าคุ้มครองกระบะเบน กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช ควรส่งเสริมให้มีการวิจัยและติดตามผล (Undertaking Research) ในการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในทุกมิติ ในฐานะเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญในจังหวัดจันทบุรี เพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพ ปัญหา และอุปสรรคต่างๆ เพื่อนำไปสู่แนวทางแก้ไขต่อไป

5.3 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

5.3.1 ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1) เขตห้ามล่าสัตว์ป่าคุ้มครองกระบะเบน กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช ควรพัฒนาการบริการนักท่องเที่ยวในทุกจุดสัมผัส โดยใช้องค์ความรู้จากผู้เชี่ยวชาญเรื่องการจัดการประสบการณ์นักท่องเที่ยว และนำมาประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์การบริการ (Service

Products) สภาพแวดล้อมในการบริการ (Service Environment) และระบบการส่งมอบบริการ (Service Delivery)

2) เขตห้ามล่าสัตว์ป่าคุ้มครองกระบะน กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช ภายลักษณะของแหล่งท่องเที่ยว ในฐานะเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญในจังหวัดจันทบุรี โดยการบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ และเอกชน ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการทำการตลาด การท่องเที่ยวเพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่รู้จักมากขึ้นทั้งนักท่องเที่ยวชาวไทย และชาวต่างชาติ

3) เขตห้ามล่าสัตว์ป่าคุ้มครองกระบะน กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช สามารถ นำแบบสอบถามการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการศึกษาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอนาคต

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวของเขตห้ามล่า สัตว์ป่าคุ้มครองกระบะน กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช โดยการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในชุมชน บริเวณใกล้เคียง เนื่องจากอาจทำให้ทราบข้อค้นพบจากงานวิจัยใหม่ๆ อันจะนำมาซึ่งการพัฒนา ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวสู่ความยั่งยืน

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี